

Sygn. akt I ACa 1429/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Uznańska
Sędziowie:	SSA Władysław Pawlak SSA Marek Boniecki (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 9 grudnia 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa S. W.

przeciwko J. P. i L. B.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 9 czerwca 2015 r. sygn. akt VII GC 152/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Marek Boniecki SSA Elżbieta Uznańska SSA Władysław Pawlak

Sygn. akt I ACa 1429/15

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 9 grudnia 2015 r.

Powód S. W. domagał się zasądzenia od pozwanych J. P. i L. B. jako członków zarządu (...) sp. z o.o. w K. kwoty 214.514,41 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 grudnia 2007 r. w związku z bezskuteczną egzekucją przysługującej mu względem ww. spółki wierzytelności.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa, zarzucając: przedawnienie roszczenia, nieudowodnienie niemożności zaspokojenia się z majątku spółki oraz niewykazanie szkody.

Wyrokiem zaocznym z dnia 27 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w Kielcach zasądził od J. P. na rzecz powoda dochodzoną pozwem kwotę z ustawowymi odsetkami od 4 grudnia 2007 r. do 19 czerwca 2008 r. i od 2 listopada 2014 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałe części oraz orzekł o kosztach procesu i rygorze natychmiastowej wykonalności.

W sprzeciwie od wyroku zaocznego i w dalszych pismach procesowych pozwany J. P., podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia oraz nieudowodnienia przesłanki bezskuteczności egzekucji.

Wyrokiem z dnia 9 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w Kielcach uchylił ww. wyrok zaoczny i oddalił powództwo wobec obu pozwanych oraz orzekł o kosztach procesu i wynagrodzeniu ustanowionego dla powoda pełnomocnika z urzędu.

Na skutek zażalenia J. P. Sąd Okręgowy uchylił zawarte w ww. wyroku rozstrzygnięcie o kosztach procesu należnych temu pozwanemu i zasądził od powoda na rzecz tego pozwanego kwotę 8856 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że wyrokiem z dnia 4 grudnia 2007 r. Sąd Okręgowy w Kielcach zasądził od (...) Sp. z o.o. w K. na rzecz S. W. kwotę 214 514,41 zł za roboty budowlane wykonywane w K. pod koniec lat 90. Spółka ta przestała prowadzić działalność gospodarczą w 2001, zamknęła swoje biuro przy (...) w K., jej wiarygodność z tytułu robót wykonywanych w K. została zajęta przez komornika na poczet wynagrodzenia podwykonawców robót, ostatni dokument rozliczeniowy w ZUS złożyła w 1999 r. W 2000 r. powód rozmawiał o zapłacie z J. P., który powiedział, że może spieniężyć swoje działki, ale ponieważ powód zażądał wystawienia czeku in blanco, dalsze rozmowy i kontakty urwały się. Powód złożył do prokuratury zawiadomienie o popełnieniu przez J. P. na jego szkodę przestępstwa oszustwa, ale sprawa została umorzona.

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym, po dokonaniu analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy uznał powództwo za niezasadne.

W ocenie Sądu pierwszej instancji powód udowodnił przesłanki odpowiedzialności pozwanych z art. 299 k.s.h. Ci z kolei nie wykazali, że egzekucja nie została skierowana do całości majątku spółki. Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał roszczenie powoda za przedawnione w świetle art. 442¹ k.c. z dniem 19 czerwca 2011 r., albowiem postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego doręczono mu 19 czerwca 2008 r. Oceniając podniesiony zarzut pod kątem art. 586 k.s.h., Sąd zauważył, że żaden z pozwanych nie został skazany za to przestępstwo. Brak było także dowodów pozwalających ustalić, kiedy powstał obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości i czy pozwani w niezłożeniu tego wniosku ponoszą winę umyślną w rozumieniu prawa karnego. W ocenie Sądu Okręgowego brak było także podstaw do zakwestionowania zasadności zarzutu przedawnienia z powołaniem się na przepis art. 5 k.c.

Wyrok powyższy zaskarżył apelacją powód, wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Apelujący zarzucił naruszenie prawa procesowego w postaci art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej oceny dowodów oraz art. 328 §2 k.p.c. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia i brak ustalenia w uzasadnieniu faktów, które Sąd uznał za udowodnione oraz wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, a także obrazę przepisów prawa materialnego w postaci: 1) art. 442¹ §2 k.c. w zw. z art. 586 k.s.h. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że roszczenie nie wynika z popełnienia występku, a co za tym idzie, przyjęcie 3-letniego terminu przedawnienia; 2) art. 586 k.s.h. w zw. z art. 299 k.s.h. przez niedostateczne zbadanie, czy naruszenie art. 299 k.s.h. stanowi występku z art. 568 k.s.h., przy ocenie zarzutu przedawnienia.

Skarżący zarzucił też naruszenie art. 98 §1 i 3 k.s.h. oraz §6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie poprzez zaniżenie należnej pełnomocnikowi z urzędu sumy wynagrodzenia.

Obaj pozwani wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w zaprezentowanym przez Sąd Okręgowy zakresie stan faktyczny sprawy pozostawał w istocie bezsporny. Niesporna okazała się także okoliczność braku skutecznego złożenia przez któregokolwiek z pozwanych wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...).

Podstawą oddalenia powództwa w rozpoznawanej sprawie było uznanie za skuteczne podniesionych przez obu pozwanych zarzutów przedawnienia. Sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, że ocena tego zarzutu powinna zostać przeprowadzona poprzez pryzmat przepisów art. 442¹ k.c. Sąd ten uznał jednocześnie, że wobec niewykazania podstaw do przypisania któremukolwiek z pozwanych wypełnienia przedmiotowych znamion występku, o którym mowa w art. 586 k.s.h., zastosowanie winien znaleźć art. 442¹ §1 k.c. Wskazać w tym miejscu należy, wbrew przekonaniu strony pozwanej, że jeżeli szkoda poniesiona przez wierzyciela jest konsekwencją niezgłoszenia w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, a tego rodzaju zaniechanie wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w art. 586 k.s.h., do roszczenia wierzyciela dochodzonego na podstawie art. 299 k.s.h. ma zastosowanie art. 442¹ § 2 k.c. Celem przepisu art. 586 k.s.h. jest bowiem wzmocnienie odpowiedzialności wynikającej z art. 299 k.s.h. Omawiany przepis służy ochronie szeroko rozumianego bezpieczeństwa obrotu, chroniąc interesy majątkowe współników spółki, jej wierzycieli, jak również innych osób trzecich, gdyż zgłoszenie we właściwym terminie wniosku o upadłość ma także zapobiegać wchodzeniu tych osób w stosunki majątkowe z niewypłacalną spółką handlową (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2014 r., III CSK 582/13). Jednocześnie w sytuacji, gdy nie było prowadzone postępowanie karne lub brak jest prawomocnego wyroku skazującego wydanego w postępowaniu karnym, w którym by stwierdzono popełnienie przestępstwa z art. 586 k.s.h., sąd w postępowaniu cywilnym jest uprawniony do samodzielnego ocenienia, czy zachowanie sprawcy stanowiło przestępstwo. Przy ocenie tej winno się uwzględnić przepisy prawa karnego materialnego, w tym dotyczące zamiaru sprawcy, rodzaju winy i jej stopnia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 441/14). Przestępstwo określone w art. 586 k.s.h. jest przestępstwem trwałym, którego strona przedmiotowa polega jedynie na zaniechaniu podjęcia czynności - niezgłoszeniu wniosku o upadłość pomimo powstania warunków uzasadniających upadłość spółki, według właściwych przepisów. Do znamion tego przestępstwa nie należy skutek w postaci szkody. W rozpoznawanej sprawie bezspornym jest, że wniosku o ogłoszenie upadłości żaden z pozwanych nie złożył. Wyjaśnienia w dalszej kolejności wymagało zatem, czy pozwani mieli świadomość istnienia sytuacji, w której aktualizował się obowiązek zgłoszenia wniosku o upadłość spółki, ale bezpodstawnie albo w zamiarze ewentualnym zaniechali dokonania tej czynności. Tej okoliczności Sąd Okręgowy nie wyjaśnił. Jednocześnie Sądowi drugiej instancji była znana z urzędu okoliczność, na co zwrócono uwagę stronom na rozprawie odwoławczej, stosownie do art. 228 §2 k.p.c., rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w Krakowie sprawy I ACa 1735/05 z powództwa K. C. przeciwko J. P. i L. B. na skutek apelacji tego ostatniego od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 12 kwietnia 2005 r., sygn. akt I C 447/05. W sprawie tej ustalono, że pozwani członkowie zarządu spółki (...) mieli orientację co do stanu finansów spółki, co m.in. doprowadziło do prawomocnego uwzględnienia opartego o przepis art. 299 §1 k.s.h. powództwa. Sąd Apelacyjny w obecnym składzie, dysponując wiedzą co do zapadnięcia ww. wyroku, nie mógł nie wziąć go pod uwagę li tylko z tego względu, że dowód z dokumentów zawartych w aktach sprawy I C 447/05 nie został zgłoszony. Nadmienić przy tym wypada, że powód nie musiał mieć wiedzy co do tej okoliczności.

Niezbadanie przesłanek decydujących o skuteczności podniesionego zarzutu przedawnienia należy zakwalifikować jako nierozpoznanie istoty sprawy. Jakkolwiek przepis art. 386 §4 k.p.c. nie nakłada na sąd odwoławczy obowiązku uchylenia sprawy do ponownego rozpoznania w takim przypadku, to jednak w okolicznościach rozstrzyganego sporu, wydanie orzeczenia reformatoryjnego przez Sąd Apelacyjny mogłoby pozbawić pozwanych prawa do dwuinstancyjnego procesu. Zauważyć bowiem należy, że pozwani nie ograniczyli się do podniesienia zarzutu przedawnienia, ale zakwestionowali również powstanie szkody w związku z ewentualnym niezgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości. Sąd Okręgowy dopuścił także dowód z opinii biegłego na okoliczność ustalenia czasu właściwego do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz potencjalnej możliwości zaspokojenia roszczeń powoda w tym postępowaniu, gdyby wniosek taki został złożony w czasie właściwym (k. 84v), niemniej dowód ten nie został przeprowadzony, wobec cofnięcia wniosku przez pozwanego. Mieć jednak należało na uwadze, że w

materiale procesowym zgromadzonym na moment cofania wniosku, strona pozwana miała podstawy przypuszczać, że podniesiony zarzut przedawnienia może okazać się skuteczny.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §4 k.p.c. orzekł jak w sentencji. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd pierwszej instancji w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, uzupełniony ewentualnie zgodnie z żądaniami stron oraz o okoliczności wynikające z prawomocnego wyroku wydanego w sprawie I C 1735/05 Sądu Okręgowego w Kielcach, zweryfikuje twierdzenia pozwanych co do przesłanek istotnych z punktu widzenia czynu opisanego w art. 586 k.s.h., w tym dotyczących zamiaru sprawcy, rodzaju winy i jej stopnia. W zależności od dokonanej oceny trafności zarzutu przedawnienia, Sąd Okręgowy rozważy pozostałe zgłoszone zarzuty.

Jednocześnie Sąd pierwszej instancji winien wydać ponowne rozstrzygnięcie co do kosztów procesu, albowiem także to zawarte w postanowieniu z dnia 20 sierpnia 2015 r., wobec uchylecia sprawy co do meritum ostać się nie może.

SSA Marek Boniecki SSA Elżbieta Uznańska SSA Władysław Pawlak